

Aspergers syndrom - utredning og behandling - barn og ungdom

D24547

 Utgave:
3.03

 Gjelder fra:
29.04.2024

Side 1 av 3

Hensikt og omfang

- Bidra til systematisk utredning og behandling, og kartlegge eventuelle differensialdiagnostiske tilstander, komorbiditet og individuelle hjelpebehov.
- Gjelder barn og unge (0-18 år) som henvises barne- og ungdomspsykiatriske poliklinikker, hvor det foreligger mistanke om Aspergers syndrom

Ansvar/målgruppe

- Helsepersonell som har utredningskompetanse innen Aspergers syndrom (AS)

Handling

- Det er viktig å forholde seg til [Diagnosekriterier ICD – F80-F89 - Utviklingsforstyrrelse](#) i utredningen.
- Prosedyren samsvarer med [Regional retningslinje for utredning og diagnostisering av autismspekterforstyrrelse](#)

Utredning

Det skal foreligge en bred barnepsykiatrisk utredning som bør inneholde følgende:

- Anamneseopptak; i samtale med foreldre/foresatte, se frase i DIPS
- Kiddie-SADS
- CBCL/SNAP-IV til foresatte og skole/barnehage. Pasienter 11 år og eldre intervjues med TRF-egenrapporteringsskjema.
- SCQ livsløp til foresatte og barnehage/skole
- SRS til foresatte og barnehage/skole
- BRIEF til foresatte og skole

Dersom den generelle utredningen gir holdepunkt for Aspergers syndrom, skal følgende gjennomføres:

- ADI-r. Alternativt 3di eller DISCO
- observasjon i barnets naturlige miljø (hjem, barnehage, skole)
- evnetest; Wechsler-test eller Bailey Scales of Infant and Toddler Development III eller Leiter-r eller Mullen Scales of Early learning
- medisinske undersøkelser
- generell status og barnenevrologisk vurdering
- hematologisk status og kromosomundersøkelse
- synstest og hørselstest
- komparentopplysninger
 - innhenting av relevante opplysninger, eksempelvis helsestasjonskort, fastlegejournal og fødselsjournal

Utredningen kan suppleres med følgende:

- ADOS-G Litteraturen anbefaler ADOS-G
- Vineland (ved rapportering om avvikende ADL-ferdigheter) ADOS-G
- NEPSY, D-KEFS og eventuelt andre tester
- undersøkelse hos fysioterapeut på indikasjon
- EEG og MR caput på indikasjon

Diffrensialdiagnoser

De mest vanlige differensialiagnosene	
Barneautisme, atypisk autisme og uspesifisert gjennomgripende utviklingsforstyrrelse.	Språkforstyrrelse
Selektiv mutisme	Tilknytningsforstyrrelse / alvorlig deprivasjon
Hyperkinetisk forstyrrelse	Psykisk utviklingshemming
Atferdsforstyrrelse	Tvangslidelse
Tourettes syndrom	Depresjon
Bipolar lidelse	Angst
Fragilt -X syndrom	DiGeorges syndrom
Schizoid personlighetsforstyrrelse / schizotyp personlighetsforstyrrelse	Psykoselidelser

Komorbide tilstander

De meste vanlige komorbide diagnoser / tilstander	
Hyperkinetisk forstyrrelse	Tourettes syndrom og tics
Atferdsvansker	Tvangslidelse
Angst	Depresjon
Språkforstyrrelser	Spisevansker
Søvnvansker	Spesifikke lærevansker (dyskalkuli, dysleksi)
Motoriske vansker, inkludert skrivemotoriske vansker	Tempovansker av nevrologisk betinget årsak
Enurese, enkoprese og obstipasjon	Epilepsi
Tuberøs sklerose	Muskeldystrofi
Nevrofibromatose	

Behandling og oppfølging

Det finnes per dags dato ingen kurativ behandling, men mye kan gjøres for å bedre funksjonsnivå og trivsel samt behandle komorbiditet.

Tiltak

- Tilbakemelding fra utredning til foresatte og pasient.
- Tilbakemelding fra utredning til barnehage/skole og relevante hjelpeinstanser.
- Psykoedukasjon om diagnose og hvordan tilstanden arter seg for den enkelte er et viktig tiltak.
- Pasient og foresatte skal få informasjonsbrosjyre om tilstanden og henvisninger til relevante nettsider samt aktuell litteratur dersom ønskelig.
- Det skal også gis informasjon om pasientorganisasjoner samt kommunale og statlige rettigheter (grunnstønad, hjelpestønad, støttekontakt, avlastning etc.).

- Foresatte og pasient tilbys oppfølgingsamtaler hvis slikt behov foreligger og det skal gis tilbud om informasjonsmøte til eventuelle søsken.
- Tilbud om veiledning til foresatte og barnehage/skole i samarbeid med førstelinjetjenesten

Teknikker

Eksempler på teknikker som utvider pasientens kommunikasjons-, interaksjon og sosiale rutiner er

- «JENS»
- «Sosiale historier»
- «Jeg er unik»
- Sosial ferdighetstrening er utstrakt i klinisk bruk, men foreløpig lite evidens for hvilke programmer som har god effekt

Medikamentell behandling

- Psykofarmaka skal ikke brukes for å behandle kjernesymptomene ved Aspergers syndrom.
- Medikamentell behandling av tilleggsproblematikk kan være indisert.
 - Risperidone kan være aktuelt ved aggressivitet, selvskading og/eller seksualisert atferd
 - SSRI (Fluoxetine eller Flovoxamine) kan være aktuelt ved tvangspreget/repetitiv atferd.
 - Metylphenidate kan være aktuelt ved symptomer lik dem man ser ved hyperkinetisk forstyrrelse.
 - Det foreligger ikke evidens for at Melatonin har effekt ved søvnvansker hos denne pasientgruppen.

Pasientinformasjon

Se [Autismeforeningen](#)

Referanser